

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 26, 2022

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:1250](#) 20-09-2022

Bewezenverklaring medeplegen moord op echtgenoot.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:1265](#) 20-09-2022

Diefstal met bedreiging geweld; opzet op bedreigen met geweld.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:1257](#) 20-09-2022

Zijn gegevens 'vernietigd' ex artikel 126aa lid 2 Sv jo. artikel 5 lid 1 en 2 Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:1201](#) 20-09-2022

Heeft zich situatie van artikel 94a lid 4 Sv of artikel 94a lid 5 Sv voorgedaan? Vordert belang van strafvordering voortduren van beslag?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:1199](#) 13-09-2022

Flessentrekkerij. Post-Keskin en bewijs 'maken van beroep of gewoonte'.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:1198](#) 13-09-2022

Post-Keskin van toepassing op verzoeken tot horen van deskundige of opsporingsambtenaar die technisch opsporingsonderzoek heeft verricht?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:1140](#) 13-09-2022

Klacht afwijzing getuigenverzoek. Verzoek om medeverdachte te horen.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:1193](#) 13-09-2022

Rijden terwijl verdachte redelijkerwijs moest weten dat rijbewijs ongeldig was verklaard.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:1191](#) 13-09-2022

Is strafoplegging in strijd is met (ratio van) artikel 22c Sr, nu aan verdachte in twee gelijktijdig behandelde, maar niet gevoegde zaken in totaal 300 uren taakstraf is opgelegd?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:1194](#) 13-09-2022

Overschrijding redelijke termijn in hoger beroep.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:1195](#) 13-09-2022

Vervolgingsuitlevering toelaatbaar?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:1196](#) 13-09-2022

Kon hof als bijzondere voorwaarde stellen dat veroordeelde verplicht is om toestemming te geven voor raadplegen van alle door reclassering noodzakelijk geachte referenten?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:1197](#) 13-09-2022

Onbereikbare getuige. Gebruik voor bewijs van niet door verdediging ondervraagde getuige verenigbaar met artikel 6 EVRM, nu verdediging het ondervragingsrecht niet heeft kunnen uitoefenen?

RECHTSPRAAK

Heeft zich situatie van artikel 94a lid 4 Sv of artikel 94a lid 5 Sv voorgedaan? Vordert belang van strafvordering voortduren van beslag?

Heeft zich situatie van artikel 94a lid 4 Sv of artikel 94a lid 5 Sv voorgedaan? Vordert belang van strafvordering voortduren van beslag?

Het eerste cassatiemiddel komt op tegen de ongegrondverklaring van het beklag voor zover dat strekt tot opheffing van het op grond van artikel 94a Sv gelegde beslag op de onder de klagster (Stichting [klagster 2]) in beslag genomen panden. Het tweede cassatiemiddel komt op tegen de ongegrondverklaring van het beklag voor zover dat strekt tot opheffing van het op grond van artikel 94 Sv gelegde beslag op die panden. De cassatiemiddelen lenen zich voor gezamenlijke bespreking.

Bij de beoordeling van het eerste cassatiemiddel moet worden vooropgesteld dat de rechter in een geval waarin op grond van artikel 94a Sv beslag is gelegd en een derde in een beklagprocedure op de voet van artikel 552a Sv om teruggave verzoekt, als maatstaf moet aanleggen of buiten redelijke twijfel staat dat die derde als eigenaar van dat in beslag genomen voorwerp moet worden aangemerkt. De rechter moet daarvan in zijn beslissing blijk geven. Als die derde als eigenaar wordt aangemerkt zal de rechter ook moeten onderzoeken, en daarvan blijk moeten geven, of zich de situatie van artikel 94a lid 4 of 5 Sv voordoet. (Vgl. HR 20 november 2018, ECLI:NL:HR:2018:2144.)

De rechtbank heeft blijkens haar onder 3.3.2 weergegeven overwegingen onder meer het volgende vastgesteld. In de strafzaak tegen [betrokkene 1], een van de bestuurders van de klagster, wordt deze ervan verdacht zich schuldig te hebben gemaakt aan valsheid in geschrift, verduistering en gewoontewitwassen. [betrokkene 1] is betrokken geweest bij de oprichting van de klagster en de andere beslagen stichtingen en er bestaat een verdenking dat hij met uit deze misdrijven verkregen gelden via deze stichtingen de vastgoedportefeuille, waarop het beslag rust, heeft opgebouwd. Verder heeft hij een prominente rol gespeeld bij de voorgenomen verkoop na de beslaglegging als één geheel van de vastgoedportefeuille van de verschillende stichtingen. Mede op basis van deze vaststellingen heeft de rechtbank

geoordeeld dat er voldoende aanwijzingen bestaan dat de panden aan de klaagster zijn gaan toebehoren met het kennelijke doel de uitwinning ervan te bemoeilijken of te verhinderen, en dat zich met deze zogenoemde verhaalsfrustratie de situatie van artikel 94a lid 4 of 5 Sv voordoet. Aldus heeft de rechtbank kennelijk geoordeeld dat de klaagster moet worden aangemerkt als eigenaar van de onroerende zaken waarop conservatoir beslag is gelegd, en dat de klaagster wist dat de panden aan haar zijn gaan toebehoren met als doel verhaalsfrustratie. Dit oordeel getuigt, gelet op hetgeen onder 3.4.3 is vooropgesteld, niet van een onjuiste rechtsopvatting, is niet onbegrijpelijk en is, ook in het licht van wat door de raadsman van de klaagster is aangevoerd, toereikend gemotiveerd. Het eerste cassatiemiddel faalt.

Het tweede cassatiemiddel klaagt dat de rechtbank ten aanzien van het op grond van artikel 94 Sv gelegde beslag op de onder de klaagster in beslag genomen panden onvoldoende gemotiveerd heeft geoordeeld dat het belang van strafvordering het voortduren van het beslag vordert.

Bij de beoordeling van een klaagschrift van de beslagene dat is gericht tegen een beslag dat is gelegd op grond van artikel 94 Sv, moet de rechter a. beoordelen of het belang van strafvordering het voortduren van het beslag vordert, en zo nee, b. de teruggave van het in beslag genomen voorwerp gelasten aan de beslagene, tenzij een ander redelijkerwijs als rechthebbende ten aanzien van dat voorwerp moet worden beschouwd. Het belang van strafvordering verzet zich tegen teruggave als het veiligstellen van de belangen waarvoor artikel 94 Sv de inbeslagneming toelaat, het voortduren van het beslag nodig maakt. Dat is het geval wanneer het in beslag genomen voorwerp kan dienen om de waarheid aan de dag te brengen – ook in een zaak betreffende een ander dan de klager – of om wederrechtelijk verkregen voordeel aan te tonen. Ook verzet het door artikel 94 Sv beschermde belang van strafvordering zich tegen teruggave als niet hoogst onwaarschijnlijk is dat de later oordelende strafrechter de verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer van het voorwerp zal bevelen, al dan niet naar aanleiding van een afzonderlijke vordering daartoe als bedoeld in artikel 36b lid 1, aanhef en onder 4°, van het Wetboek van Strafrecht in samenhang met artikel 552f Sv. (Vgl. HR 28 september 2010, ECLI:NL:HR:2010:BL2823.)

De rechtbank heeft haar oordeel dat het belang van strafvordering zich verzet tegen teruggave van de in beslag genomen panden onder meer gegrond op de omstandigheden dat deze panden kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen en dat deze panden kunnen dienen om wederrechtelijk verkregen voordeel aan te tonen. Dat oordeel is toereikend gemotiveerd, in aanmerking genomen dat de rechtbank heeft overwogen dat [betrokkene 1] ervan wordt verdacht dat hij onder andermans naam en met gebruikmaking van valse/vervalste documenten en legitimatiebewijzen gokspellen heeft gespeeld bij online casino's en dat hij daarmee grote geldbedragen heeft verdiend en deze bedragen heeft

omgezet in contant geld, goederen en onroerend goed, dat de verdenking bestaat dat [betrokkene 1] als bestuurder en/of voorzitter via de stichtingen, waaronder de klagster, de beslagen vastgoedportefeuille heeft opgebouwd en dat hij feitelijk de rechthebbende van die vastgoedportefeuille is en dat het strafrechtelijk onderzoek nog loopt, er in dat kader onderzoek plaatsvindt aan gegevensdragers en administratie en er strafrechtelijke financiële onderzoeken gestart zijn. Deze overwegingen van de rechtbank dragen de ongegrondverklaring van het klaagschrift ten aanzien van het op grond van artikel 94 Sv gelegde beslag zelfstandig, zodat het restant van het tweede cassatiemiddel geen bespreking behoeft. Ook het tweede cassatiemiddel faalt.

De Hoge Raad verwerpt het beroep dat is ingesteld door de klagster Stichting [kлагster 2].

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 20-09-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:1201

Zaaknummer: 20/03058

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en C. Caminada

Advocaten: D.V.A. Brouwer

Wetsartikelen: 94 Sv en 94a Sv

RECHTSPRAAK

Zijn gegevens ‘vernietigd’ ex artikel 126aa lid 2 Sv jo. artikel 5 lid 1 en 2 Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken?

Zijn gegevens ‘vernietigd’ ex artikel 126aa lid 2 Sv jo. artikel 5 lid 1 en 2 Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken?

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van de rechtbank dat de gegevens waarop het klaagschrift betrekking heeft reeds zijn ‘vernietigd’ in de zin van artikel 126aa lid 2 Sv.

Met het voorschrift van artikel 126aa lid 2 Sv is beoogd het belang te beschermen dat eenieder de mogelijkheid heeft om vrijelijk en zonder vrees voor openbaarmaking van wat aan – onder anderen – de advocaat in diens hoedanigheid wordt toevertrouwd, een advocaat te raadplegen. Het voorschrift strekt ertoe dat gegevens die als gevolg van de toepassing van de bevoegdheden genoemd in artikel 126aa lid 1 Sv zijn verkregen, onmiddellijk worden vernietigd indien zij vallen onder het verschoningsrecht als bedoeld in artikel 218 Sv, zodat is verzekerd dat die gegevens geen deel uitmaken van de processtukken en dat daarop in het verdere verloop van het strafproces geen acht wordt geslagen. Uit artikel 126aa lid 2 Sv vloeit derhalve voort dat gegevens als in die bepaling bedoeld niet in het strafproces kunnen worden gebruikt (vgl. onder meer HR 2 oktober 2007, ECLI:NL:HR:2007:BA5632 en HR 16 juni 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH2678).

Uit artikel 5 lid 1 en 2 van het Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken (hierna: Besluit) volgt verder dat, als gegevens zijn opgeslagen op een (afzonderlijke) gegevensdrager of ander voorwerp, ook van de vernietiging van die gegevens sprake is als die gegevens ‘niet meer kenbaar zijn’. Hoewel in die artikelleden wordt gesproken over de bewerking van de ‘gegevensdrager’ of het ‘voorwerp’, is gelet op de strekking van deze voorschriften niet uitgesloten dat ook door de bewerking van de digitale voorziening waarmee de gegevens raadpleegbaar zijn, kan worden bereikt dat die gegevens ‘niet meer kenbaar zijn’ in de zin van die artikelleden. De wijze waarop dit wordt vormgegeven, moet beantwoorden aan het onder 2.4.1 omschreven doel van artikel 126aa Sv.

De rechtbank heeft vastgesteld dat de gegevens waarop het klaagschrift betrekking heeft ontoegankelijk zijn gemaakt 'voor de opsporing' door het privilegiëren ofwel 'uitgrijzen' van die gegevens. Op grond daarvan heeft de rechtbank geoordeeld dat die gegevens 'niet meer kenbaar zijn' in de zin van artikel 5 lid 1 en 2 Besluit.

Het in die overwegingen besloten liggende oordeel dat met het privilegiëren ofwel het 'uitgrijzen' van de gegevens zoals dat in deze zaak heeft plaatsgevonden is verzekerd dat de gegevens geen deel uitmaken van de processtukken en dat daarop in het verdere verloop van het strafproces geen acht kan worden geslagen, is ontoereikend gemotiveerd. Daarbij neemt de Hoge Raad mede in aanmerking dat de rechtbank weliswaar heeft vastgesteld dat de gegevens ontoegankelijk zijn gemaakt 'voor de opsporing' maar geen vaststellingen heeft gedaan over de wijze waarop is gewaarborgd dat personen die bij het opsporingsonderzoek zijn betrokken op geen enkele wijze toegang kunnen krijgen tot de 'uitgrijpsde' gegevens. In dat verband is van belang dat de rechtbank er wel van uitgaat dat er 'technisch mogelijkheden bestaan om eenmaal 'gegrijpsde' informatie opnieuw toegankelijk te maken', maar dat uit haar vaststellingen niet blijkt voor wie, op welke wijze en onder welke voorwaarden deze gegevens dan opnieuw toegankelijk kunnen worden.

Het cassatiemiddel slaagt. De Hoge Raad vernietigt de beschikking van de rechtbank en wijst de zaak terug naar de rechtbank Rotterdam, opdat de zaak opnieuw wordt behandeld en afgedaan.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 20-09-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:1257

Zaaknummer: 22/00317

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en A.L.J. van Strien

Advocaten: L.E.F. Pietersen

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Diefstal met bedreiging geweld; opzet op bedreigen met geweld.

Diefstal met bedreiging geweld; opzet op bedreigen met geweld.

Wenk

De verdediging klaagt namens verdachte, ten aanzien van wie medeplegen diefstal met bedreiging met geweld 's nachts in woning is bewezen verklaard, over de bewezenverklaring van het opzet van de verdachte op het bedreigen met geweld van het slachtoffer. Het hof heeft ten aanzien van de bewezenverklaring verder overwogen dat de verdediging subsidiair stelt dat de rechtbank bij bewezenverklaring van medeplegen, terecht heeft vrijgesproken van het geweldscomponent. Het hof is van oordeel dat het door verdachte gevoerde verweer strekkende tot vrijspraak van het ten laste gelegde wordt weersproken door de gebezigde bewijsmiddelen. Het hof heeft geen reden om aan de juistheid en betrouwbaarheid van de inhoud van die bewijsmiddelen te twijfelen. Het hof overweegt daartoe in het bijzonder dat het de volgende feiten vaststelt:

- Verdachte heeft als koerier van een bezorgdienst op 3 augustus 2018 een pakketje afgeleverd op het adres waar de inbraak op 6 augustus 2018 heeft plaatsgevonden.
- Verdachte heeft vervolgens aan drie andere personen over de woning verteld. Daarbij is het plan opgevat om naar de woning toe te gaan en in te breken.
- Verdachte en de drie andere personen zijn daarna op 6 augustus 2018 vanuit 's-Hertogenbosch naar de woning gereden. Verdachte was de bestuurder van de auto.
- De drie andere personen zijn de woning binnengegaan omstreeks 3:00 uur in de nacht. Zij droegen gezichtsbedekking.
- De 73-jarige betrokkene verklaart dat drie of vier personen met gezichtsbedekking in de woning naar haar geroepen hebben 'Ga liggen, ga liggen op de grond' en/of 'We willen geld! Geld, geld, geld!' en/of 'Waar heb je het geld!', waarna zij heeft aangegeven waar de jongens het geld konden vinden. Hieruit en uit de context waarin dit plaatsvond leidt het hof af dat bij

de gedragingen, overeenkomstig de indruk van de aangeefster, sprake was van bedreigingen met geweld.

- Bij vertrek uit de woning is een aanzienlijk aantal voorwerpen door de dieven meegevoerd.
- Zij zijn na het verlaten van de woning omstreeks 3:30 uur vertrokken in dezelfde auto terug naar 's-Hertogenbosch gereden. Verdachte – die met de auto op de anderen had gewacht – zat wederom achter het stuur. Onderweg is een aantal gestolen voorwerpen kennelijk uit de auto gegooid of anderszins verwijderd.
- Met het telefoontoestel van verdachte is later die nacht omstreeks 6:10 uur gebeld naar de huistelefoon van aangeefster door een man die zich voordeed als een medewerker van de Rabobank. De schoonzus van aangeefster nam de telefoon op en haar werd gevraagd naar de pincode van een van de weggenomen pinpassen.
- Verdachte heeft ter terechtzitting verklaard dat hij verwachtte een deel te krijgen van de buit.

Het hof acht niet aannemelijk dat verdachte en de mededaders dachten dat er niemand thuis zou zijn. Dat betrokkene [5], 42 jaar ten tijde van het feit, op 3 augustus 2018 bij de aflevering van het pakketje door verdachte als koerier zou hebben gezegd dat hij net op tijd was omdat 'ze met z'n allen met vakantie' zouden gaan, acht het hof niet aannemelijk, omdat het daaraan geen geloof hecht. Dat dit gezegd zou zijn, vindt geen bevestiging in het dossier. Daarbij neemt het hof voorts in aanmerking dat verdachte in zijn verklaring tegenover de politie het punt van de vakantie in het geheel niet heeft vermeld en dat hij pas bij de behandeling van de zaak in eerste aanleg dit punt naar voren heeft gebracht, waarbij hij het er bovendien over had dat 'hij hun vertelde dat ik wist dat een oudere vrouw, die in een mooi, dik huis achteraf woont, met vakantie ging'. Het hof heeft geen reden om aan de juistheid van het proces-verbaal van de zitting te twifelen.

Het hof hecht evenmin geloof aan de verklaring van de verdachte dat hij niet degene zou zijn die later die nacht heeft gebeld, maar dat de andere jongens bij hem zouden zijn gekomen en met zijn toestel gebeld zouden hebben zonder dat zij zeiden waarom en zonder dat – kort gezegd – hij van het gesprek iets had 'meegekregen'.

Het hof leidt uit de bewijsmiddelen af dat verdachte het feit samen en in vereniging met de anderen heeft gepleegd.

Het hof stelt voorop dat de betrokkenheid aan een strafbaar feit als medeplegen kan worden bewezen verklaard, indien is komen vast te staan dat bij het begaan daarvan sprake is geweest van een voldoende nauwe en bewuste samenwerking. Ook indien het ten laste gelegde

medeplegen in de kern niet bestaat uit een gezamenlijke uitvoering tijdens het begaan van het strafbare feit, maar uit gedragingen die doorgaans met medeplichtigheid in verband plegen te worden gebracht, kan sprake zijn van de voor medeplegen vereiste nauwe en bewuste samenwerking. De materiële en/of intellectuele bijdrage van de verdachte aan het strafbare feit zal dan van voldoende gewicht moeten zijn. Bij de beoordeling of daaraan is voldaan, dient rekening te worden gehouden met onder meer de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het delict en het belang van de rol van de verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet terugtrekken op een daartoe geëigend tijdstip.

Hoewel – nu verdachte kennelijk de betreffende nacht niet tegelijk met de anderen in de woning is geweest – in dit geval geen sprake is van een geheel gezamenlijke uitvoering, is de bijdrage van verdachte aan het ten laste gelegde naar het oordeel van het hof van zodanig gewicht dat deze dient te worden aangemerkt als medeplegen en niet beperkt is tot medeplichtigheid. Verdachte heeft immers – naast het besturen van de auto op de heen- en terugweg (brengen, wachten en ophalen) – de cruciale informatie over de woning aan de andere personen gegeven en hen daarmee kennelijk (ook) uitgelokt tot het plegen van het feit. Ook heeft hij later in die nacht getelefoneerd met de schoonzus van aangeefster om de pincode te verkrijgen van een gestolen pasje.

Ook voor het onderdeel van de tenlastelegging dat ziet op de bedreiging met geweld acht het hof ‘medeplegen’ bewezen.

Het hof stelt voorop dat voorwaardelijk opzet op een bepaald gevolg – zoals hier de bedreiging met geweld – aanwezig is indien de verdachte zich willens en wetens heeft blootgesteld aan de aanmerkelijke kans dat dit gevolg zal intreden. De beantwoording van de vraag of een gedraging de aanmerkelijke kans op een bepaald gevolg in het leven roept, is afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Daarbij komt betekenis toe aan de aard van de gedraging en de omstandigheden waaronder deze is verricht. Het zal in alle gevallen moeten gaan om een kans die naar algemene ervaringsregels aanmerkelijk is te achten.

Zoals het hof eerder heeft overwogen, kon (in ieder geval) verdachte er niet van uitgaan dat de bewoners met vakantie zouden zijn toen hij en de mededaders enkele dagen later naar de woning reden om daar in de loop van de nacht in te breken. Hij wist dat de woning bewoond werd, zoals hij enkele dagen daarvoor geconstateerd had. Bij deze stand van zaken bestaat – naar verdachte ook moet hebben beseft – de aanmerkelijke kans dat de bewoners thuis zijn dan wel een van de bewoners thuis is, dat zij ’s nachts wakker kunnen worden als in de woning wordt ingebroken en dat er dan een confrontatie zou zijn waarbij tenminste bedreiging met geweld zou worden gebruikt, zoals in dit geval ook is gebeurd. Degenen die

betrokkene zag droegen gezichtsbedekking. Het hof acht niet aannemelijk dat zij daarvan eerst gebruik hebben gemaakt toen zij merkten dat betrokkene zich in de woning bevond en dat de gezichtsbedekking niet in de auto aanwezig was toen zij en verdachte naar de woning reden. Als de gezichtsbedekking toen werd vervoerd in een sporttas, is deze door verdachte waargenomen, zoals hij heeft verklaard, ook toen de anderen die sporttas dan wel de inhoud daarvan daarna de woning in hebben meegenomen. Verdachte moet zich hebben gerealiseerd dat zich in de tas attributen bevonden om de inbraak in een bewoonde woning te plegen.

De Hoge Raad oordeelt dat het oordeel van het hof dat de verdachte het vereiste opzet op de bewezen verklaarde bedreiging met geweld van het slachtoffer heeft gehad niet toereikend is gemotiveerd. Het hof heeft weliswaar vastgesteld dat de verdachte en zijn mededaders het plan hebben opgevat om in de nacht van 6 augustus 2018 een diefstal te plegen in een woning en dat zij dit plan gezamenlijk hebben uitgevoerd met dien verstande dat de verdachte niet met zijn mededaders in de woning is geweest en in de auto op hen heeft gewacht, maar uit de door het hof gebruikte bewijsmiddelen blijkt niet dat in enigerlei vorm een afspraak is gemaakt over het (dreigen met) geweld bij een eventuele confrontatie met een bewoner of dat de verdachte zich bewust was van de mogelijkheid dat zijn mededaders bij zo'n confrontatie zouden dreigen met geweld. De Hoge Raad overweegt dat het vereiste opzet van de verdachte op de bedreiging met geweld, anders dan door het hof kennelijk is geoordeeld, niet uitsluitend kan worden aangenomen op de gronden dat de verdachte wist dat de woning werd bewoond en dat er een aanmerkelijke kans was dat er een bewoner thuis was, en dat de mededaders in de woning gezichtsbedekking droegen, nog daargelaten dat het hof niet heeft vastgesteld dat de verdachte wist dat de mededaders gezichtsbedekking bij zich hadden.

J.H.J. Verbaan, september 2022

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 20-09-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:1265

Zaaknummer: 21/02401

Rechters: J. de Hullu, J.C.A.M. Claassens en M. Kuijer

Advocaten: E.E.W.J. Maessen

Wetsartikelen: 311 Sr

RECHTSPRAAK

Bewezenverklaring medeplegen moord op echtgenoot.

Bewezenverklaring medeplegen moord op echtgenoot.

Wenk

De verdediging klaagt namens de verdachte, ten aanzien van wie medeplegen moord is bewezen verklaard, over het gebruik voor het bewijs door het hof van de onderzoeksresultaten met betrekking tot de aangetroffen verfdeltjes in de letsels van het slachtoffer en in de auto van de verdachte, over het gebruik voor het bewijs van de door het hof als kennelijk leugenachtig aangemerkte verklaringen van de verdachte en over het bewijs van het 'medeplegen' van moord. Daarnaast klaagt de verdediging over de toewijzing door het hof van de vordering van de benadeelde partijen ter zake van zogenoemde shockschade. Het voert daartoe aan dat de confrontatie van de benadeelde partijen met het slachtoffer niet onverhoeds en onvermijdbaar was.

Ten aanzien van laatstgenoemde klacht overweegt de Hoge Raad dat de advocaat van de benadeelde partijen ter terechtzitting in eerste aanleg de vorderingen van de benadeelde partijen als volgt heeft toegelicht:

'De ouders en de zussen van slachtoffer hebben door de directe confrontatie ernstig en psychisch letsel opgelopen. Alleen de vermissing van het slachtoffer veroorzaakte al een grote schok. De zoektochten worden nu nog herbeleefd in hun dromen. Dat is de psychische schade die zij hebben. Op enig moment kwam het bericht dat het slachtoffer was overleden en vanaf dat moment trad de duisternis in. Het werd nog zwaarder toen steeds meer bekend werd over wat het slachtoffer heeft moeten doorstaan. Zijn ouders hebben hem in het mortuarium moeten identificeren. Op het lichaam van het slachtoffer waren sporen te zien van enorm geweld. Zij zagen een man die gedeukt was en aan elkaar gelijmd. Ze herkenden hem niet. Ze herkenden alleen zijn handen. De beelden staan nog steeds op hun netvlies.

Zijn zussen hadden voor hun gevoel geen keus; ze moesten het lichaam van het slachtoffer met eigen ogen zien. Ook na de identificatie bleef het niet alleen bij die pijn. Er komen beelden op die gruwelijk zijn, en die maken dat ze constant terug gaan naar de vraag wat hij

heeft moeten doorstaan. Er worden meer feiten bekend maar tegelijkertijd rijzen er meer vragen. Niemand weet welke gruwelijkheden hij heeft gevoeld. Hoe lang het geduurd heeft. Ze hoorden dat er sprake was van enig afweerletsel, dat brengt ze weer terug in de tijd. Een van de zussen wil liever de verschrikkelijke waarheid dan een opgepoetste leugen, maar ook de waarheid doet pijn. Ik heb gewezen op een rechterlijke uitspraak waarin mensen worden geconfronteerd met de doodstrijd. Verdachte heeft een onrechtmatige daad gepleegd; niet alleen tegen het slachtoffer, maar ook tegen zijn familieleden. Ik wijs op het vonnis in de zaak Anne Faber, waar shockschade is toegekend op basis van de confrontatie van de benadeelde partijen met de doodstrijd van hun dochter en zus. De ouders en zussen van het slachtoffer vorderen elk vergoeding van immateriële shockschade ter hoogte van 40.000 euro, ik verwijs naar de vorderingen voor de verdere onderbouwing met jurisprudentie.'

Volgens het proces-verbaal van de terechtzitting in hoger beroep heeft de advocaat van de benadeelde partijen daar de vorderingen nader toegelicht overeenkomstig een op schrift gestelde toelichting. Deze houdt onder meer in dat 'de aard van het letsel wat is toegebracht, een totale vermindering was, het slachtoffer was onherkenbaar en alles aan zijn hoofd en gezicht, dat wat een mens zo herkenbaar maakt, was stuk. (...) Tevens is bij de ouders van het slachtoffer naast PTSS gecompliceerde rouw gediagnosticeerd en kunnen wij vaststellen dat zij ruim 3 jaar na dato nog dagelijks in hoge mate door dit lijden worden bepaald. Bij genoemde zus werd een combinatie van PTSS en paniekstoornis gediagnosticeerd, waarvoor zij 3 jaren therapeutische ondersteuning heeft ontvangen van specialistische GGZ. Bij de andere zus werd PTSS en een depressieve stoornis vastgesteld. Ook zij kreeg 3 jaar lang therapeutische ondersteuning van gespecialiseerde GGZ.'

De Hoge Raad overweegt dat het hof de vordering van de benadeelde partijen – de vader, de moeder en de zussen van het slachtoffer – ter zake van materiële en immateriële shockschade heeft toegewezen. Het hof heeft de immateriële shockschade toegewezen tot een bedrag van telkens € 20.000 en daartoe overwogen dat door elk van de benadeelde partijen telkens € 40.000 aan immateriële shockschade is gevorderd.

Het hof stelt vast dat de benadeelde partijen een nauwe en affectieve relatie hadden met hun zoon dan wel broer. De confrontatie met hun overleden zoon en broer heeft onmiskenbaar een hevige schok bij hen teweeggebracht. Deze hevige schok heeft bij alle benadeelde partijen geleid tot (ernstig) geestelijk letsel in de vorm van een psychiatrisch erkend ziektebeeld, zijnde bij alle benadeelde partijen een posttraumatische stressstoornis en in sommige gevallen gecombineerd met een (eenmalige) depressieve episode, een paniekstoornis en/of een gecompliceerde rouwstoornis. Dit volgt uit de overgelegde stukken van de psychologen bij wie de benadeelde partijen onder behandeling staan dan wel stonden.

Naar het oordeel van het hof is aldus vast komen te staan dat de benadeelde partijen als gevolg van het bewezen verklaarde handelen van de verdachte rechtstreeks immateriële schade in de vorm van shockschade hebben geleden.

De volgende vraag is in welke omvang dit gedeelte van de vorderingen kan worden toegewezen. Ingevolge artikel 6:106 lid 1 BW dient het smartengeld door de rechter naar billijkheid vastgesteld te worden. Die vaststelling geschiedt met inachtneming van alle omstandigheden van het geval, waaronder de ernst van het aan de aansprakelijke te maken verwijt, de aard van het letsel, de ernst van het letsel (waaronder de duur en de intensiteit), de verwachting ten aanzien van het herstel en de leeftijd van het slachtoffer. Voorts dient de rechter bij de begroting, indien mogelijk, te letten op vergelijkbare gevallen. Alle omstandigheden in aanmerking genomen, is het hof van oordeel dat de rechtbank ook hier een juiste beslissing heeft genomen en zal het hof de shockschade naar maatstaven van billijkheid vaststellen op € 20.000 en dit bedrag toewijzen aan zowel de vader, moeder en zussen van het slachtoffer. Voor het overige zal het hof de vordering van de benadeelde partijen afwijzen.

De Hoge Raad haalt ECLI:NL:HR:2022:958, r.o. 3.4 t/m 3.7 aan en overweegt dat namens de benadeelde partijen aangevoerd is dat de ouders van het slachtoffer hem in het mortuarium hebben moeten identificeren en dat de zussen van het slachtoffer voor hun gevoel geen keuze hadden en zij het lichaam met eigen ogen moesten zien. Verder is aangevoerd dat de benadeelde partijen door onder meer de confrontatie met het lichaam van het slachtoffer, waarop sporen van enorm geweld te zien waren, ernstig en psychisch letsel hebben opgelopen.

Blijkens de bewijsvoering heeft het hof vastgesteld dat met een slagvoorwerp hevig geweld is toegepast op het lichaam en het hoofd van het slachtoffer; onder meer dat de schedel is ingeslagen, de neus is verbrijzeld en de bovenkaak is gebroken. Het hof heeft overwogen dat de benadeelde partijen een nauwe en affectieve relatie hadden met hun zoon dan wel broer, dat de confrontatie met het overleden slachtoffer onmiskenbaar een hevige schok bij hen heeft teweeggebracht en dat deze schok bij alle benadeelde partijen heeft geleid tot ernstig geestelijk letsel in de vorm van een psychiatrisch erkend ziektebeeld. Op grond van overgelegde stukken van de behandelende psychologen heeft het hof vastgesteld dat dit geestelijk letsel bij alle benadeelde partijen bestaat uit een posttraumatische stressstoornis, in sommige gevallen gecombineerd met een (eenmalige) depressieve episode, een paniekstoornis en/of een gecompliceerde rouwstoornis.

De Hoge Raad oordeelt, tegen de achtergrond van genoemd arrest, dat de op deze omstandigheden gebaseerde toewijzing van de vorderingen ter zake van schokschade geen

blijk geeft van een onjuiste rechtsopvatting en ook niet onbegrijpelijk is. De Hoge Raad overweegt dat de in de klacht benadrukte omstandigheden dat de benadeelde partijen pas op een later moment met de gevolgen van het bewezen verklaarde feit zijn geconfronteerd en dat die confrontaties niet onverhoeds en ook niet onvermijdbaar waren, daaraan – gelet ook op de vaststellingen van het hof rond de toedracht van het bewezen verklaarde, het op het slachtoffer toegepaste geweld en de directe familieband tussen het slachtoffer en de benadeelde partijen – niet afdoen.

Ten aanzien van eerstgenoemde klachten overweegt de Hoge Raad dat deze zich voor gezamenlijke bespreking lenen en overweegt dat bij de beoordeling daarvan voorop moet worden gesteld dat in cassatie niet onderzocht kan worden of de door de feitenrechter in zijn bewijsmotivering vastgestelde feiten en omstandigheden juist zijn. Dat geldt ook voor conclusies van feitelijke aard die de feitenrechter heeft getrokken uit de feiten en omstandigheden die in de bewijsmiddelen zijn vastgesteld. Dergelijke vaststellingen en gevolgtrekkingen kunnen in cassatie slechts op hun begrijpelijkheid worden onderzocht (Vgl. ECLI:NL:HR:2001:AD3530).

De Hoge Raad overweegt dat het hof blijkens zijn bewijsvoering is uitgegaan van onder meer de vaststellingen dat de verdachte – van wie het hof heeft vastgesteld dat zij een mogelijk financieel en relationeel belang heeft bij de dood van het slachtoffer – het slachtoffer heeft weggebracht om samen met een vriend een festival te bezoeken en met het slachtoffer afgesproken dat zij hem 's nachts zou ophalen. Overdag hield zij contact met het slachtoffer en bepaalde zij de locatie waar zij hem zou ontmoeten en bracht zij ook een bezoek aan die ophaallocatie. Die avond maakte zij – voordat zij zich weer naar die ophaallocatie begaf – nog een autorit; van die rit heeft het hof de route en het doel niet kunnen vaststellen, wel heeft het hof vastgesteld dat de verklaring die de verdachte daarover heeft gegeven – dat het enkel ging om een rit naar de glasbak – niet juist kan zijn.

Op het afgesproken ophaaltijdstip is de verdachte met een – onbekend gebleven – man bij haar auto dichtbij de ophaallocatie gezien door een getuige. De verdachte en die man liepen vervolgens samen van de auto in de richting van de ophaallocatie; zij droegen een zwarte hoodie en vielen de getuige op door schuw, ontwijkend gedrag. De getuige heeft op dat moment geen andere personen in de omgeving gezien. Op basis van onder meer telefoongegevens heeft het hof verder vastgesteld dat het slachtoffer rond die tijd vanaf het festival ook naar de ophaallocatie is gekomen, alwaar hij door zwaar geweld – in het bijzonder slagen met een deels stomp deels kantig voorwerp tegen het hoofd – om het leven is gebracht.

De verdachte is vervolgens – naar haar zeggen omdat ze het slachtoffer niet aantrof op de afgesproken locatie – weer naar huis gereden. Het hof heeft vastgesteld dat die rit naar huis

ongeveer tien minuten langer duurde dan hij zou hebben geduurd als de verdachte overeenkomstig haar eigen verklaring zou hebben gereden. De precieze route van die rit kon echter niet worden bepaald omdat de verdachte haar telefoon net op dat moment had uitgezet. Later die nacht is de verdachte met haar schoonvader gaan zoeken naar het slachtoffer en heeft zij opnieuw de ophaallocatie bezocht. Anders dan zij heeft verklaard, heeft zij tijdens die gezamenlijke zoektocht niet gebeld naar het toestel van het slachtoffer; daarvoor en daarna telkens wel.

Verder zijn in de letsels van het slachtoffer blauwe verfdeeltjes aangetroffen waarvan is vastgesteld dat de samenstelling voor een deel gelijk is aan blauwe verfdeeltjes die zijn aangetroffen in de ten behoeve van het forensisch onderzoek uitgeklopte en vervolgens afgeplakte vloermatten van de auto van de verdachte. In dat verband heeft het hof ook vastgesteld dat de verdachte nadat zij had vernomen dat de politie haar auto in beslag zou nemen voor onderzoek, overging tot het uitkloppen van vloermatten van de auto. Daarnaast heeft het hof in aanmerking genomen dat het ook enkele andere gedragingen en uitlatingen van de verdachte niet in overeenstemming kon brengen met het scenario van de verdachte dat zij geen strafbare betrokkenheid had bij het gepleegde feit.

Op grond van onder meer deze omstandigheden is het hof tot de conclusie gekomen dat het de verdachte was die als mededader de moord op het slachtoffer heeft gepleegd.

De Hoge Raad oordeelt dat niet onbegrijpelijk is dat het hof blijkens zijn bewijsvoering 'een zekere bewijswaarde' heeft toegekend aan genoemde resultaten van het onderzoek naar de verfdeeltjes, mede in aanmerking genomen dat het hof deze resultaten op zichzelf niet doorslaggevend achtte maar deze heeft beoordeeld in samenhang met de overige bewijsmiddelen. Dat zowel in de letsels van het slachtoffer als in de auto van de verdachte ook telkens onderling verschillend opgebouwde en samengestelde verfdeeltjes zijn aangetroffen, doet niet af aan de uitkomsten van het onderzoek dat in de monsters afkomstig van de letsels en de monsters uit de auto meerdere verfdeeltjes zijn aangetroffen waarvan de samenstelling overeenkomt. De Hoge Raad oordeelt dat in het onderzoek naar de verfdeeltjes vermeld is dat onder de gegeven omstandigheden – waarbij onder meer niet bekend was hoe zeldzaam deze verf is in het algemeen en specifiek in de omgeving van het slachtoffer en de verdachte, en evenmin een referentievoorwerp beschikbaar was waarvan de deeltjes afkomstig waren – geen concrete inschatting kon worden gemaakt van de bewijskracht van de onderzoeksresultaten, evenmin tot een ander oordeel leidt.

De Hoge Raad overweegt dat de tweede klacht klaagt over conclusies die het hof heeft verbonden aan de onjuistheid van de drie aangeduide verklaringen. In het bijzonder klaagt de klacht over het oordeel dat het gaat om kennelijk leugenachtige verklaringen die tot het bewijs

konden worden gebruikt.

De Hoge Raad overweegt het hof op basis van locatiegegevens, camerabeelden en een getuigenverklaring heeft vastgesteld dat de verklaring van de verdachte dat zij in de avond voorafgaand aan de nacht waarin het feit is gepleegd, een rit heeft gemaakt die niet verder ging dan de glasbak, onwaar is. De Hoge Raad oordeelt dat de aanname van het hof dat de onwaarheid van de verklaring die de verdachte heeft afgelegd over het doel en de bestemming van die tussenliggende rit, verband houdt met deze andere gedragingen van de verdachte diezelfde dag, gelet op de vaststellingen van het hof dat de verdachte al die hele dag contact onderhield met het slachtoffer over onder meer de ophaallocatie en zij die ophaallocatie in de middag ook bezocht, terwijl zij niet lang na de rit waarover zij een onware verklaring heeft afgelegd weer naar de ophaallocatie is gegaan om het slachtoffer daar te ontmoeten, niet onbegrijpelijk is.

Het voorgaande geldt ook voor de verklaring van de verdachte over haar nachtelijke terugrit: dat zij tien minuten langer over die rit heeft gedaan dan uit haar verklaring volgt, kan de op locatiegegevens en camerabeelden gebaseerde vaststelling van het hof dat deze verklaring onwaar is, dragen.

Ook de aanname van het hof dat die onwaarheid verband houdt met de andere gedragingen die de verdachte in verband brengen met de ophaallocatie en het daar gepleegde feit, is niet onbegrijpelijk, mede gezien de vaststelling van het hof dat de verdachte juist op het moment dat zij die terugrit maakte haar telefoon had uitgezet.

De Hoge Raad oordeelt dat voor zover het hof aan deze onwaarheden betekenis heeft toegekend bij zijn negatieve beantwoording van de vraag of de feitenlezing van de verdachte geloofwaardig is, dat oordeel evenmin onbegrijpelijk is. De Hoge Raad oordeelt dat dat ook geldt voor de klacht dat het hof de verklaring van de verdachte over het bellen naar het toestel van het slachtoffer als bewijsmiddel heeft aangemerkt.

De Hoge Raad overweegt dat het hof in zijn bewijsvoering heeft gemotiveerd op grond waarvan naar zijn oordeel het ten laste gelegde medeplegen bewezen is.

De Hoge Raad oordeelt dat voor zover de vierde klacht erover klaagt dat voor de bewezenverklaring van medeplegen onvoldoende duidelijk is geworden wat de precieze rol van de medeverdachte is geweest, deze faalt, omdat deze klacht een eis stelt die het recht niet kent.

Voor zover de vierde klacht klaagt over de begrijpelijkheid van de feitelijke vaststellingen en gevolgtrekkingen van het hof, faalt het eveneens. Dat de verdachte het bewezen verklaarde feit

niet alleen heeft gepleegd, heeft het hof in de eerste plaats gebaseerd op de aard van het zeer zware letsel van het slachtoffer, dat erop duidt dat er veel geweld is uitgeoefend op zijn hoofd en lichaam. Gelet op haar postuur achtte het hof de verdachte niet in staat om het voor het ontstaan van dit letsel benodigde heftige geweld alleen toe te brengen. In samenhang met de waarneming van de getuige dat de verdachte, toen zij rond het met het slachtoffer afgesproken tijdstip van haar auto naar de ophaallocatie liep, werd vergezeld door een – onbekend gebleven – persoon, achtte het hof daarom voldoende aannemelijk geworden dat een medeverdachte betrokken was bij het toebrengen van het dodelijke letsel. De Hoge Raad oordeelt dat het oordeel van het hof dat de verdachte als medepleger moet worden aangemerkt, gelet op deze betrokkenheid – en op alle overige vaststellingen van het hof omtrent de gedragingen van de verdachte zelf – niet onbegrijpelijk is.

J.H.J. Verbaan, september 2022

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 20-09-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:1250

Zaaknummer: 20/03966

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma, J.C.A.M. Claassens, M. Kuijer en C. Caminada

Advocaten: N. van Schaik, C.H. Dijkstra en R.E.H. Jager

Wetsartikelen: 289 Sr, 6:108 BW, 6:106 BW en 6:96 BW

RECHTSPRAAK

Onbereikbare getuige. Gebruik voor bewijs van niet door verdediging ondervraagde getuige verenigbaar met artikel 6 EVRM, nu verdediging het ondervragingsrecht niet heeft kunnen uitoefenen?

Onbereikbare getuige. Gebruik voor bewijs van niet door verdediging ondervraagde getuige verenigbaar met artikel 6 EVRM, nu verdediging het ondervragingsrecht niet heeft kunnen uitoefenen?

Het cassatiemiddel klaagt onder meer dat het gebruik voor het bewijs van de door de getuige [getuige 1] afgelegde verklaringen onverenigbaar is met artikel 6 lid 3 aanhef en onder d EVRM, omdat de verdediging het ondervragingsrecht niet heeft kunnen uitoefenen.

In het tussenarrest van 29 maart 2022, ECLI:NL:HR:2022:466 heeft de Hoge Raad al een beslissing genomen over onder meer de klacht van het cassatiemiddel over de beslissing van het hof om het verzoek tot het horen van [getuige 1] als getuige af te wijzen op de grond dat het niet aannemelijk is dat [getuige 1] binnen een aanvaardbare termijn zal kunnen worden gehoord. De Hoge Raad heeft bij die beslissing het volgende vooropgesteld:

‘2.4.4 Toepassing van artikel 288 lid 1, aanhef en onder a, Sv kan onder meer aan de orde zijn als het gaat om een getuige die niet traceerbaar is of als te verwachten valt dat de getuige pas na verloop van lange tijd kan worden gehoord. De mogelijkheid om op grond van die bepaling af te zien van het oproepen van de getuige laat echter onverlet dat de rechter, voordat hij uitspraak doet, zich ervan dient te vergewissen dat de procedure in haar geheel voldoet aan het door artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: EVRM) gewaarborgde recht op een eerlijk proces. Dit volgt onder meer uit de jurisprudentie van het Europees hof voor de rechten van de mens (hierna: EHRM) over het door artikel 6 lid 3, aanhef en onder d, EVRM gewaarborgde ondervragingsrecht. Deze rechtspraak houdt, voor zover hier van belang, het navolgende in.

2.4.5 Waar het gaat om zogenoemde “prosecution witnesses” houdt de rechtspraak van het EHRM in, kort gezegd, dat in bepaalde gevallen het belang bij het oproepen en horen van de

getuige moet worden voorondersteld. Dat betekent echter niet dat elk (herhaald) verzoek tot het oproepen en horen van een getuige die al een belastende verklaring heeft afgelegd, door de rechter zonder meer moet worden toegewezen. Er kan een “good reason for the witness’s non-attendance” bestaan. Zo’n goede reden kan zijn gelegen in “the witness’s absence owing to unreachability”. Het bestaan van deze laatstgenoemde reden is niet afhankelijk van het belang van de verklaring, maar wordt bepaald door – kort gezegd – de inspanningen van de autoriteiten om een ondervragingsgelegenheid te realiseren. Het EHRM heeft hierover het volgende overwogen in de zaak Schatschaschwili tegen Duitsland (EHRM 15 december 2015, nr. 9154/10):

“120. In cases concerning a witness’s absence owing to unreachability, the Court requires the trial court to have made all reasonable efforts to secure the witness’s attendance (see *Gabrielyan v. Armenia*, no. 8088/05, § 78, 10 April 2012; *Tseber v. the Czech Republic*, no. 46203/08, § 48, 22 November 2012; and *Kostecki v. Poland*, no. 14932/09, §§ 65 and 66, 4 June 2013). The fact that the domestic courts were unable to locate the witness concerned or the fact that a witness was absent from the country in which the proceedings were conducted was found not to be sufficient in itself to satisfy the requirements of Article 6 § 3 (d), which require the Contracting States to take positive steps to enable the accused to examine or have examined witnesses against him (see *Gabrielyan*, cited above, § 81; *Tseber*, cited above, § 48; and *Lučić v. Croatia*, no. 5699/11, § 79, 27 February 2014). Such measures form part of the diligence which the Contracting States have to exercise in order to ensure that the rights guaranteed by Article 6 are enjoyed in an effective manner (see *Gabrielyan*, cited above, § 81, with further references). Otherwise, the witness’s absence is imputable to the domestic authorities (see *Tseber*, cited above, § 48, and *Lučić*, cited above, § 79).

121. It is not for the Court to compile a list of specific measures which the domestic courts must have taken in order to have made all reasonable efforts to secure the attendance of a witness whom they finally considered to be unreachable (see *Tseber*, cited above, § 49). However, it is clear that they must have actively searched for the witness with the help of the domestic authorities including the police (see *Salikhov*, cited above, §§ 116-17; *Prăjină v. Romania*, no. 5592/05, § 47, 7 January 2014; and *Lučić*, cited above, § 79) and must, as a rule, have resorted to international legal assistance where a witness resided abroad and such mechanisms were available (see *Gabrielyan*, cited above, § 83; *Fąfrowicz*, cited above, § 56; *Lučić*, cited above, § 80; and *Nikolitsas*, cited above, § 35).”

2.4.6 Als de rechter een door een getuige al afgelegde belastende verklaring voor het bewijs wil gebruiken, terwijl de verdediging ondanks het nodige initiatief niet het ondervragingsrecht heeft kunnen uitoefenen, moet de rechter nagaan of de procedure in haar geheel voldoet aan het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces. Van belang hierbij zijn,

naast (i) het bestaan van een goede reden dat het ondervragingsrecht niet kan worden uitgeoefend, (ii) het gewicht van de verklaring van de getuige, binnen het geheel van de resultaten van het strafvorderlijke onderzoek, voor de bewezenverklaring van het feit, en (iii) het bestaan van compenserende factoren, waaronder ook procedurele waarborgen, die compensatie bieden voor het ontbreken van een ondervragingsgelegenheid. (Vgl. HR 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:576, rechtsoverweging 2.12.2.)'

Het hof heeft geoordeeld dat, ook al heeft de verdediging niet de gelegenheid gehad om [getuige 1] te ondervragen, het proces in zijn geheel eerlijk is verlopen. Aan dat oordeel heeft het hof allereerst ten grondslag gelegd dat het niet kunnen uitoefenen van het ondervragingsrecht met betrekking tot [getuige 1] het gevolg was van 'onbereikbaarheid (unreachability)' van deze getuige, waarbij het hof in aanmerking heeft genomen dat de raadsheer-commissaris de nodige inspanningen heeft verricht om een verhoor van de zich in Zuid-Afrika bevindende [getuige 1] in het bijzijn van de verdediging te bewerkstelligen, maar dat op een verzoek daartoe aan de Zuid-Afrikaanse autoriteiten, ondanks herhaald rappel, enkel een ontvangstbevestiging werd ontvangen voordat eind maart 2018 de uitvoeringsstukken van de Zuid-Afrikaanse autoriteiten zijn ontvangen, waaruit bleek dat zij de uitvoering van het rechtshulpverzoek als afgesloten beschouwden. Zoals de Hoge Raad in rechtsoverweging 2.5 van het tussenarrest van 29 maart 2022 heeft overwogen, is het hierop gebaseerde oordeel van het hof dat het niet aannemelijk is dat [getuige 1] binnen een aanvaardbare termijn zal kunnen worden gehoord, niet onbegrijpelijk. Ook het daarmee samenhangende oordeel van het hof dat daarmee een goede reden bestaat voor het niet kunnen uitoefenen van het ondervragingsrecht ten aanzien van [getuige 1], is niet onbegrijpelijk.

Het hof heeft bij zijn oordeel dat het proces in zijn geheel eerlijk is verlopen, verder betrokken dat:

(i) de bevindingen van [getuige 1] weliswaar een belangrijke rol spelen in de bewijsvoering ten aanzien van wat zich in Zuid-Afrika bij het vervoer van de cocaïne in de containers heeft afgespeeld, maar dat niet kan worden gezegd dat de bewezenverklaring alleen of in beslissende mate op de verklaringen van [getuige 1] steunt, gelet op de steun die deze verklaringen vinden in onder meer de uitslagen van de laboratoriumtests en de tapgesprekken en telefonische berichten die zijn onderschept en in aanmerking genomen dat de verdediging de bevindingen van [getuige 1] over het vervoer en het aantreffen van de cocaïne in de containers niet heeft betwist; en

(ii) aan het verzoek tot het horen van [getuige 1] onder meer ten grondslag was gelegd dat de verdediging hem wilde horen over het onderzoek en de samenwerking met de Nederlandse

opsporingsambtenaren, zodat de gelegenheid de Nederlandse projectleider van het strafrechtelijk onderzoek te horen over onder meer de samenwerking met zijn Zuid-Afrikaanse collega's als compenserende maatregel geldt voor het ontbreken van een gelegenheid [getuige 1] te ondervragen.

Het oordeel van het hof dat het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces niet in de weg staat aan het gebruik van de door [getuige 1] afgelegde verklaringen voor het bewijs, waartoe het hof de onder 2.5.1 en 2.5.2 genoemde factoren in onderlinge samenhang heeft beschouwd, berust niet op een onjuiste rechtsopvatting en is – mede gelet op de bewijsvoering van het hof – niet onbegrijpelijk. Het cassatiemiddel faalt. De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 13-09-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:1197

Zaaknummer: 21/02883

Rechters: J. de Hullu, A.L.J. van Strien, M.J. Borgers, C. Caminada en T. Kooijmans

Advocaten: J. Kuijper

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Kon hof als bijzondere voorwaarde stellen dat veroordeelde verplicht is om toestemming te geven voor raadplegen van alle door reclassering noodzakelijk geachte referenten?

Kon hof als bijzondere voorwaarde stellen dat veroordeelde verplicht is om toestemming te geven voor raadplegen van alle door reclassering noodzakelijk geachte referenten?

Het cassatiemiddel klaagt over de door het hof opgelegde bijzondere voorwaarde dat ‘de veroordeelde verplicht is om toestemming te geven voor het raadplegen van alle door de reclassering noodzakelijk geachte referenten’.

Een bijzondere voorwaarde als bedoeld artikel 14c lid 2 aanhef en onder 14° Sr moet het gedrag van de veroordeelde betreffen (hierna ook: gedragsvoorwaarde). Het gaat daarbij om voorwaarden die strekken ter bevordering van goed levensgedrag van de veroordeelde of die een gedraging betreffen waartoe hij uit een oogpunt van maatschappelijke betamelijkheid gehouden moet worden geacht. Onder ‘voorwaarden die strekken ter bevordering van goed levensgedrag van de veroordeelde’ moeten daarbij worden verstaan voorwaarden die strekken tot het voorkomen van strafbaar gedrag van de veroordeelde. Bij ‘voorwaarden die een gedraging betreffen waartoe hij uit een oogpunt van maatschappelijke betamelijkheid gehouden moet worden geacht’ gaat het om voorwaarden die een gedraging van de veroordeelde betreffen waartoe hij naar aanleiding van het bewezen verklaarde feit uit een oogpunt van maatschappelijke betamelijkheid gehouden is, bijvoorbeeld jegens slachtoffers van het bewezen verklaarde feit. De gedragsvoorwaarde moet voldoende precies het daarin vervatte gedragsvoorschrift formuleren. Zij mag echter niet gedrag van de verdachte omvatten dat in feite overeenkomt met het meewerken aan door de politie uit te oefenen veelomvattende en ingrijpende dwangmiddelen. Een bijzondere voorwaarde waarvan de naleving niet onder alle omstandigheden afhankelijk is van het gedrag van de veroordeelde, kan niet worden gesteld. (Vgl. HR 31 mei 2022, ECLI:NL:HR:2022:807.)

Op grond van artikel 14c lid 3 aanhef en onder b Sr is aan het stellen van een bijzondere voorwaarde van rechtswege onder meer de voorwaarde verbonden dat de veroordeelde

medewerking verleent aan het reclasseringstoezicht, bedoeld in artikel 14c lid 6 Sr. Daarnaast voorziet artikel 6:3:14 Sv in voorschriften en bevoegdheden in verband met het toezicht op de naleving van aan een voorwaardelijke veroordeling verbonden voorwaarden. Deze regelingen staan er niet aan in de weg dat – voor zover dat, gelet op de mogelijkheden die de zojuist genoemde wettelijke bepalingen al bieden, aangewezen is – een bijzondere voorwaarde als bedoeld in artikel 14c lid 2 aanhef en onder 14° Sr wordt gesteld die een gedraging van de veroordeelde betreft en die ertoe strekt het toezicht op (een) andere door de rechter op grond van artikel 14c lid 2 Sr gestelde bijzondere voorwaarde(n) mogelijk te maken of te bevorderen. Ook hierbij geldt dat het moet gaan om een voldoende precies geformuleerd gedragsvoorschrift. Dat gedragsvoorschrift mag niet verder strekken dan voor het toezicht op de naleving van de andere bijzondere voorwaarde(n) noodzakelijk is. (Vgl. HR 28 september 2021, ECLI:NL:HR:2021:1403.)

De door het hof gestelde bijzondere voorwaarde ‘dat de veroordeelde verplicht is om toestemming te geven voor het raadplegen van alle door de reclassering noodzakelijk geachte referenten’ voldoet niet aan de genoemde eisen en is daarom in strijd met artikel 14c lid 2 onder 14° Sr. Het hof heeft immers in het midden gelaten hoe die voorwaarde zich precies verhoudt tot de overige door het hof gestelde bijzondere voorwaarden en de al beschikbare mogelijkheden om toezicht op de naleving van die voorwaarden te houden. Bovendien heeft het hof door uitsluitend te bepalen dat de verdachte toestemming moet geven voor het raadplegen van ‘alle door de reclassering noodzakelijk geachte referenten’ onder meer niet duidelijk gemaakt wie als zodanige referenten kunnen worden aangemerkt en met welk doel deze referenten (mogen) worden benaderd. Het cassatiemiddel slaagt.

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof, maar uitsluitend wat betreft de door het hof opgelegde bijzondere voorwaarde dat ‘de veroordeelde verplicht is om toestemming te geven voor het raadplegen van alle door de reclassering noodzakelijk geachte referenten’ en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 13-09-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:1196

Zaaknummer: 21/01984

Rechters: V. van den Brink, C. Caminada en T. Kooijmans

Advocaten: Wouters, T.P.A.M. T.P.A.M. Wouters en R.I. Takens

Wetsartikelen: 14c Sr

RECHTSPRAAK

Vervolgingsuitlevering toelaatbaar?

Vervolgingsuitlevering toelaatbaar?

Het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt onder meer over het oordeel van de rechtbank dat de overgelegde bewijsstukken voldoen aan de vereisten van artikel XII van het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Ierland tot uitlevering van misdadigers van 26 september 1898 (*Stb.* 1899, 15; hierna: het Verdrag) en van artikel 18 van de Uitleveringswet.

In de overwegingen van de rechtbank ligt als het oordeel van de rechtbank besloten dat de door de autoriteiten van de verzoekende Staat overgelegde bewijsstukken voldoen aan de vereisten van artikel XII van het Verdrag en artikel 18 Uitleveringswet. Mede gelet op de tekst van die bepalingen getuigt dit oordeel niet van een onjuiste rechtsopvatting. Dat oordeel is in het licht van de inhoud van de bij het uitleveringsverzoek overgelegde beëdigde verklaring van [betrokkene 6] ook niet onbegrijpelijk. Het cassatiemiddel faalt in zoverre.

Het vierde cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt onder meer over het oordeel van de rechtbank dat vanuit Nederlands perspectief ten aanzien van de feiten 2, 3, 4 en 5 is voldaan aan de vereisten van artikel II vierde alinea Verdrag.

Vooropgesteld moet worden dat bij de beoordeling van de toelaatbaarheid van de gevraagde uitlevering moet worden uitgegaan van de stand van het recht ten tijde van de beslissing op het uitleveringsverzoek (vgl. HR 18 november 2003, ECLI:NL:HR:2003:AH8601).

De klacht berust op de opvatting dat artikel II vierde alinea Verdrag met zich brengt dat – in afwijking van het onder 3.4.1 genoemde uitgangspunt – uitlevering voor feiten die niet in de eerste alinea van artikel II Verdrag zijn opgesomd, uitsluitend is toegelaten als de uitlevering een feit betreft dat niet alleen ten tijde van de beslissing op het uitleveringsverzoek strafbaar is, maar ook al in 1898 – het jaar van de totstandkoming van het Verdrag – strafbaar was in

zowel de verzoekende als de aangezochte Staat. Die opvatting is, mede gelet op de tekst van artikel II Verdrag, onjuist.

Voor zover in de toelichting op de klacht een beroep wordt gedaan op onder meer HR 21 oktober 1986, ECLI:NL:HR:1986:AD7440, wordt miskend dat het in de betreffende zaken ging om de vraag of het Verdrag een grondslag kon bieden voor de uitlevering van de opgeëiste persoon naar het Verenigd Koninkrijk voor het opzettelijk teweegbrengen van een ontploffing. De Hoge Raad heeft in de genoemde rechtspraak geoordeeld dat artikel II vierde alinea Verdrag geen grondslag biedt voor uitlevering specifiek voor dat feit. Die belemmering vloeit, zo oordeelde de Hoge Raad, niet voort uit de tekst van artikel II Verdrag, maar uit de totstandkomingsgeschiedenis van het Verdrag in relatie tot zogenoemde 'dynamietmisdrijven'. In de onderhavige zaak gaat het om de vraag of de uitlevering van de opgeëiste persoon naar de Bermuda Eilanden voor witwassen (feit 2) en het verstrekken van misleidende informatie aan de monetaire autoriteit van de Bermuda Eilanden (feiten 3-5) op basis van dit Verdrag toelaatbaar kan worden verklaard. Voor die feiten geldt niet een belemmering voor uitlevering zoals hiervoor bedoeld.

Het cassatiemiddel faalt in zoverre.

Het zesde cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt onder meer over het oordeel van de rechtbank dat de feiten 3, 4 en 5 naar Nederlands recht kunnen worden gekwalificeerd als overtreding van artikel 1:74 van de Wet op het financieel toezicht (hierna: Wft).

De rechtbank heeft geoordeeld dat de feiten 3, 4 en 5 waarvoor de uitlevering kan worden toegestaan, naar Nederlands recht telkens opzettelijke overtreding van een voorschrift gesteld bij of krachtens artikel 1:74 lid 1 Wft, strafbaar gesteld bij de artikelen 1, 2 en 6 WED, opleveren. Het is op grond van artikel 1:74 lid 1 Wft echter uitsluitend verboden de verplichting tot het verstrekken van door de toezichthouder gevorderde inlichtingen niet na te komen. De feiten 3, 4 en 5 leveren, gelet op de wijze waarop de feiten waarvoor uitlevering is verzocht waarin de opgeëiste persoon wordt verweten dat hij misleidende informatie heeft verstrekt aan de monetaire autoriteit van de Bermuda Eilanden, naar Nederlands recht niet het misdrijf op van opzettelijke overtreding van een voorschrift gesteld bij of krachtens artikel 1:74 lid 1 Wft. Het oordeel van de rechtbank is daarom onjuist. De klacht is terecht voorgesteld.

Gelet op de omschrijving van de feiten 3, 4 en 5 waarvoor de uitlevering kan worden toegestaan, vloeit de strafbaarheid van die feiten naar Nederlands recht wel voort uit artikel 225 Sr. De Hoge Raad zal de uitspraak van de rechtbank daarom vernietigen voor zover het de daarin gegeven kwalificatie van de feiten 3, 4 en 5 betreft, en die feiten kwalificeren als telkens

valsheid in geschrift, strafbaar gesteld in artikel 225 Sr.

De overige cassatiemiddelen

De overige cassatiemiddelen zijn verworpen met gebruikmaking van artikel 81 RO.

De beslissing

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van de rechtbank, maar uitsluitend voor zover daarin de feiten 3, 4 en 5 waarvoor de uitlevering kan worden toegestaan naar Nederlands recht zijn gekwalificeerd als 'telkens overtreding van een voorschrift gesteld bij of krachtens artikel 1:74, eerste lid van de Wet op het financieel toezicht, opzettelijk begaan, strafbaar gesteld bij de artikelen 1, 2 en 6 van de Wet op de economische delicten'; kwalificeert de feiten 3, 4 en 5 waarvoor de uitlevering kan worden toegestaan naar Nederlands recht als 'telkens valsheid in geschrift, strafbaar gesteld bij artikel 225 Sr'; en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 13-09-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:1195

Zaaknummer: 21/04466

Rechters: J. de Hullu, M.J. Borgers en T. Kooijmans

Advocaten: Th.O.M. Dieben en G.A. Jansen

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Overschrijding redelijke termijn in hoger beroep.

Overschrijding redelijke termijn in hoger beroep.

Het cassatiemiddel klaagt onder meer over het oordeel van het hof dat volstaan kan worden met de enkele constatering dat een overschrijding van de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM heeft plaatsgevonden.

In zijn arrest van 17 juni 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD2578 heeft de Hoge Raad onder meer het volgende overwogen:

‘Duur van de redelijke termijn

3.13.1. De redelijkheid van de duur van een zaak is afhankelijk van onder meer de volgende omstandigheden:

(...)

b. De invloed van de verdachte en/of zijn raadsman op het procesverloop. Daartoe kan bijvoorbeeld worden gerekend de naleving door de verdachte van wettelijke voorschriften die mede met het oog op de betekening van gerechtelijke stukken in het leven zijn geroepen, en het doen van verzoeken door de verdediging die leiden tot vertraging in de afdoening van de zaak.

(...)

Rechtsgevolgen van overschrijding van de redelijke termijn (...).

Regel is dat overschrijding van de redelijke termijn wordt gecompenseerd door vermindering van de straf (...) die zou zijn opgelegd indien de redelijke termijn niet zou zijn overschreden. (...). Het staat de rechter overigens vrij om – na afweging van alle daartoe in aanmerking te nemen belangen en omstandigheden, waaronder de mate van overschrijding van de redelijke termijn – te volstaan met de enkele vaststelling dat inbreuk is gemaakt op art. 6, eerste lid, EVRM (...)

Het oordeel van het hof is niet toereikend gemotiveerd, nu het hof niet tot uitdrukking heeft gebracht in welke mate de redelijke termijn is overschreden en waaruit de invloed van de verdediging op het procesverloop precies heeft bestaan en welk tijdsverloop daarmee was gemoeid. Voor zover het cassatiemiddel hierover klaagt, slaagt het. De Hoge Raad zal de zaak zelf afdoen door de duur van de opgelegde gevangenisstraf te verminderen.

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof, maar uitsluitend wat betreft de duur van de opgelegde gevangenisstraf; vermindert de duur van de opgelegde gevangenisstraf in die zin dat deze zeven jaren en acht maanden belooft en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 13-09-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:1194

Zaaknummer: 21/02611

Rechters: J. de Hullu, M.J. Borgers en M. Kuijer

Advocaten: M.J. Lamers

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Is strafoplegging in strijd is met (ratio van) artikel 22c Sr, nu aan verdachte in twee gelijktijdig behandelde, maar niet gevoegde zaken in totaal 300 uren taakstraf is opgelegd?

Is strafoplegging in strijd is met (ratio van) artikel 22c Sr, nu aan verdachte in twee gelijktijdig behandelde, maar niet gevoegde zaken in totaal 300 uren taakstraf is opgelegd?

Het cassatiemiddel klaagt dat de strafoplegging in strijd is met (de ratio van) artikel 22c lid 2 Sr, omdat aan de verdachte in twee gelijktijdig behandelde, maar niet gevoegde zaken in totaal driehonderd uren taakstraf is opgelegd.

De verdachte is in deze zaak in hoger beroep veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee dagen en een taakstraf van tweehonderd uren, subsidiair honderd dagen hechtenis. Daarbij heeft het hof onder meer artikel 63 Sr als toepasselijk wettelijk voorschrift vermeld. Volgens het proces-verbaal van de terechtzitting in hoger beroep van 20 november 2020 heeft het hof deze strafzaak gelijktijdig, maar niet gevoegd behandeld met een andere strafzaak tegen de verdachte. Die zaak is ook in cassatie aanhangig en ook daarin zal de Hoge Raad vandaag uitspraak doen. In die zaak (20/04245, ECLI:NL:HR:2022:1187) is de verdachte in hoger beroep veroordeeld tot een taakstraf van honderd uren, subsidiair vijftig dagen hechtenis. Het hof heeft in de twee zaken op dezelfde dag uitspraak gedaan.

In zijn arrest van 28 november 2006, ECLI:NL:HR:2006:AY8324 overwoog de Hoge Raad het volgende:

‘4.5.1. Bij de Wet van 7 september 2000 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten omtrent de straf van onbetaalde arbeid ten algemene nutte (taakstraffen) (Stb. 2000, 365), welke in werking is getreden op 1 februari 2001, is onder meer art. 22c Sr gewijzigd. Met deze wet is de straf die bestond uit het verrichten van onbetaalde arbeid ten algemene nutte vervangen door de taakstraf die kan bestaan uit een werkstraf en/of een leerstraf.

4.5.2. De Nota naar aanleiding van het Verslag bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot deze wet houdt, voor zover hier van belang, in:

“Bij het bepalen van het maximale aantal uren is aangeknoopt bij de ervaringen die in de afgelopen jaren hiermee zijn opgedaan. Uit onderzoek blijkt dat langere werkstraffen minder vaak tot een goed einde worden gebracht dan kortere. Verhoging van het totaal aantal uren zal derhalve leiden tot meer voortijdig beëindigde taakstraffen. Vandaar dat wordt vastgehouden aan een maximumduur van de werkstraf van 240 uur. Bovendien zal de veroordeelde, bij een taakstraf die 480 uur duurt, al gauw een jaar nodig hebben om deze te voltooien. Om enigszins tegemoet te komen aan de wens om ook langere taakstraffen mogelijk te maken, is voorzien in de mogelijkheid om een combinatie van werken en leren op te leggen voor maximaal 480 uur. De leden van de fractie van het CDA vragen waarom niet een werkstraf van bijvoorbeeld 300 of 360 uur mogelijk is. Ook hierop antwoord ik dat uit ervaring is gebleken dat het thans voorgestelde aantal uren het meest effectief is. Wanneer het aantal uren verder zou worden opgerekt, zou dit bovendien een extra druk leggen op het aantal beschikbare projectplaatsen.” (Kamerstukken II 1998-1999, 26 114, nr. 5, blz. 21)

4.6. Hoewel uit deze toelichting blijkt dat de wetgever in art. 22c, tweede lid, Sr de duur van de taak- en werkstraf heeft beperkt tot respectievelijk 480 en 240 uren, aangezien taak- en werkstraffen van langere duur minder effectief werden geacht, voorziet de wet in geval van samenloop niet in een nadere maximering. (...)’

Het cassatiemiddel berust op de opvatting dat wanneer op grond van artikel 57 en – in geval van ongelijktijdige berechting of gelijktijdige berechting van niet-gevoegde zaken – 63 Sr de regeling van de meerdaadse samenloop van toepassing is, ‘de cumulatie van taakstraffen begrensd dient te worden op 240 uur’. Die opvatting is, zoals blijkt uit het in 2.4 genoemde arrest van de Hoge Raad, onjuist. De samenloopregeling kent immers geen beperkingen over de cumulatie van taakstraffen, terwijl ook titel II (‘Straffen’) van Boek 1 van het Wetboek van Strafrecht geen regels bevat over de maximaal op te leggen taakstraf in geval van meerdaadse samenloop. Als meerdere strafbare feiten gevoegd worden behandeld, wordt op grond van artikel 57 Sr voor deze feiten één taakstraf opgelegd, waarvan het maximum in dat geval dus de duur van 240 uren mag overschrijden.

Het cassatiemiddel faalt. De Hoge Raad heeft ook de overige de klachten over de uitspraak van het hof beoordeeld. De uitkomst hiervan is dat deze klachten niet kunnen leiden tot vernietiging van die uitspraak. De Hoge Raad hoeft niet te motiveren waarom hij tot dit oordeel is gekomen. Bij de beoordeling van deze klachten is het namelijk niet nodig om antwoord te geven op vragen die van belang zijn voor de eenheid of de ontwikkeling van het recht (zie art. 81 lid 1 RO). De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 13-09-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:1191

Zaaknummer: 20/04115

Rechters: J. de Hullu, E.S.G.N.A.I. van de Griend en J.C.A.M. Claassens

Advocaten: J. de Haan

Wetsartikelen: 22c Sr

RECHTSPRAAK

Rijden terwijl verdachte redelijkerwijs moest weten dat rijbewijs ongeldig was verklaard.

Rijden terwijl verdachte redelijkerwijs moest weten dat rijbewijs ongeldig was verklaard.

Het cassatiemiddel klaagt onder meer dat de bewezenverklaring ontoereikend is gemotiveerd omdat uit de door het hof gebruikte bewijsmiddelen niet kan volgen dat de verdachte ‘redelijkerwijs moest weten’ dat zijn rijbewijs ongeldig was verklaard.

De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 9 juli 2019, ECLI:NL:HR:2019:1146, onder meer het volgende overwogen:

‘2.4.4. In de derde plaats moet uit de bewijsvoering kunnen worden afgeleid dat de verdachte ten tijde van het besturen van het motorrijtuig “wist of redelijkerwijs moest weten” dat zijn rijbewijs ongeldig was verklaard. Dit vereiste hangt ermee samen dat art. 9 WVV 1994 een misdrijf oplevert; een dergelijk vereiste geldt bijvoorbeeld niet bij de overtreding van art. 107 WVV 1994. De vraag of aan dit vereiste is voldaan kan bijzondere aandacht verdienen, in het bijzonder in die gevallen waarin daaromtrent niets blijkt uit de verklaringen van de verdachte, noch uit gedragingen zoals het voldoen aan de verplichting het ongeldig verklaarde rijbewijs in te leveren (vgl. art. 124, vierde lid, onderscheidenlijk art. 132, vijfde lid, WVV 1994). In dat verband is van belang dat in de rechtspraak van de Hoge Raad meermalen is beslist dat uit de enkele omstandigheid dat het besluit tot ongeldigverklaring van het rijbewijs van de verdachte per aangetekende brief en als gewone brief naar de verdachte is verzonden en die brieven vervolgens niet als onbestelbaar retour zijn gekomen, niet zonder meer kan worden afgeleid dat de verdachte “wist of redelijkerwijs moest weten” dat zijn rijbewijs ongeldig was verklaard (vgl. bijvoorbeeld HR 25 januari 2011, ECLI:NL:HR:2011:BO6762). Welke bijkomende of andere omstandigheden wel toereikend zijn, is afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Dat wordt geïllustreerd door het overzicht van de rechtspraak in de conclusie van de Advocaat-Generaal onder 10.1 tot en met 10.6 [ECLI:NL:PHR:2019:349]. Opmerking verdient dat de bewijsmotivering in dit opzicht wel toereikend is wanneer uit de bewijsvoering volgt dat een uitreiking van het besluit tot ongeldigverklaring in persoon heeft plaatsgevonden.’

Bij de vraag of is voldaan aan het vereiste dat de verdachte ten tijde van het besturen van het motorrijtuig wist of redelijkerwijs moest weten dat zijn rijbewijs ongeldig was verklaard, is van belang dat de enkele omstandigheid dat een verdachte voorafgaand aan het bewezen verklaarde feit (meermaals) is veroordeeld voor het rijden zonder een geldig rijbewijs daarvoor niet toereikend is (vgl. HR 22 december 2015, ECLI:NL:HR:2015:3703). Nu ook overigens uit de bewijsvoering van het hof niet kan worden afgeleid dat de verdachte 'redelijkerwijs moest weten' dat zijn rijbewijs ongeldig was verklaard, klaagt het cassatiemiddel terecht over de motivering van de bewezenverklaring.

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof en wijst de zaak terug naar het gerechtshof Den Haag, opdat de zaak opnieuw wordt berecht en afgedaan.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 13-09-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:1193

Zaaknummer: 21/00238

Rechters: J. de Hullu, E.S.G.N.A.I. van de Griend en M. Kuijer

Advocaten: Th. J. Kelder

Wetsartikelen: 9 WVV

RECHTSPRAAK

Klacht afwijzing getuigenverzoek. Verzoek om medeverdachte te horen.

Klacht afwijzing getuigenverzoek. Verzoek om medeverdachte te horen.

Het cassatiemiddel klaagt over de afwijzing door het hof van het door de verdediging gedane verzoek tot het horen van [betrokkene] als getuige.

Het hof heeft het verzoek tot het horen van [betrokkene] afgewezen omdat het belang van de verdediging bij het horen van deze getuige onvoldoende is onderbouwd. Dat oordeel is niet zonder meer begrijpelijk, in aanmerking genomen dat de verdachte heeft betwist dat hij wist dat het om een gestolen auto ging, en dat hij in dat verband heeft aangevoerd dat hij de auto heeft geopend en gestart met een sleutel (met afstandsbediening) die hem door [betrokkene] was overhandigd en dat [betrokkene] kan verklaren of de verdachte iets wist van de herkomst van de auto en verder ook over het gebruik van een (imitatie)sleutel door de verdachte.

Daarbij neemt de Hoge Raad in het bijzonder het volgende in aanmerking. Het hof heeft bij de afwijzing van het verzoek betrokken dat het op grond van eigen waarneming heeft vastgesteld dat op de camerabeelden niet is te zien dat de verdachte een sleutel in zijn hand had en de auto niet is ontsloten met een normale sleutel. Het hof heeft deze waarneming echter niet ter sprake gebracht bij de behandeling van het verzoek tot het horen van [betrokkene] op de terechtzitting. Gelet hierop kon de omstandigheid dat de verdediging de relevantie van het horen van de getuige niet nader heeft toegelicht in het licht van wat op die camerabeelden waarneembaar zou zijn, niet zonder meer worden betrokken bij de beoordeling van de onderbouwing van het verzoek (vgl. HR 24 september 2019, ECLI:NL:HR:2019:1414 met betrekking tot het gebruik van de eigen waarneming van de rechter voor het bewijs).

Het cassatiemiddel slaagt.

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof, maar uitsluitend wat betreft de beslissingen over het onder 1 subsidiair ten laste gelegde en de strafoplegging; wijst de zaak terug naar het gerechtshof Den Haag, opdat de zaak ten aanzien daarvan opnieuw wordt berecht en afgedaan

en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 13-09-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:1140

Zaaknummer: 20/03355

Rechters: V. van den Brink, A.L.J. van Strien en M.J. Borgers

Advocaten: R.J. Baumgardt, P. van Dongen en S. van den Akker

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Post-Keskin van toepassing op verzoeken tot horen van deskundige of opsporingsambtenaar die technisch opsporingsonderzoek heeft verricht?

Post-Keskin van toepassing op verzoeken tot horen van deskundige of opsporingsambtenaar die technisch opsporingsonderzoek heeft verricht?

Het cassatiemiddel ziet op het onder 5 ten laste gelegde feit en klaagt onder meer dat de afwijzing door het hof van het door de verdediging gedane (voorwaardelijk) verzoek tot het horen van de verbalisant [verbalisant] als getuige, in het licht van de relevantie voor de bewijsvraag, niet verenigbaar is met het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces.

In de toelichting op het cassatiemiddel wordt de vraag aan de orde gesteld of de regels die de Hoge Raad in zijn arrest van 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:576 (post-Keskin) heeft geformuleerd over de beoordeling van verzoeken tot het horen van getuigen die een verklaring met een belastende strekking hebben afgelegd, ook gelden in een geval als het onderhavige, waarin de verdediging het verzoek heeft gedaan een opsporingsambtenaar als getuige te horen over het door hem verrichte technische opsporingsonderzoek. Dat onderzoek bestond er in deze zaak uit dat de opsporingsambtenaar – als Operationeel Specialist A (DNA vooronderzoek) – een bivakmuts heeft bemonsterd op de mogelijke aanwezigheid van humane biologische sporen en daarbij een spoor heeft veiliggesteld (met behulp van een stub), gewaarmerkt en verzegeld.

In het genoemde arrest van 20 april 2021 heeft de Hoge Raad naar aanleiding van de uitspraak van het Europees hof voor de rechten van de mens (hierna: EHRM) in de zaak *Keskin/Nederland* (EHRM 19 januari 2021, 2205/16) onder meer het volgende overwogen:

‘2.9.2 De uitspraak van het EHRM in de zaak *Keskin* heeft tot gevolg dat in bepaalde gevallen het belang bij het oproepen en horen van een getuige moet worden voorondersteld, zodat van de verdediging geen nadere onderbouwing van dit belang mag worden verlangd. Dat is aan de

orde als het verzoek betrekking heeft op een getuige ten aanzien van wie de verdediging het ondervragingsrecht nog niet heeft kunnen uitoefenen, terwijl deze getuige al – in het vooronderzoek of anderszins – een verklaring heeft afgelegd met een belastende strekking. Het gaat dan om een verklaring die door de rechter voor het bewijs van het tenlastegelegde feit zou kunnen worden gebruikt of al is gebruikt. Daarvan is in ieder geval sprake als de rechter in eerste aanleg een verklaring van een getuige voor het bewijs heeft gebruikt, en de verdediging in hoger beroep het verzoek doet deze getuige op te roepen en te (doen) horen.’

Voor de beantwoording van de vraag die het cassatiemiddel aan de orde stelt, kan aansluiting worden gezocht bij de rechtspraak van het EHRM over ‘expert witnesses’. In die rechtspraak wordt tot uitgangspunt genomen dat de term ‘getuigen’ in artikel 6 lid 3 onder d EVRM (in de authentieke Engelse tekst ‘witnesses’ en in de authentieke Franse tekst ‘témoins’) ‘has an autonomous meaning which also includes expert witnesses’. Dat betekent echter niet dat bij de beoordeling of beslissingen over het oproepen en horen van deskundigen alsook het gebruik van een deskundigenverklaring voor het bewijs in overeenstemming zijn met artikel 6 EVRM, getuigen en deskundigen steeds volledig op één lijn (kunnen of moeten) worden gesteld. Het EHRM heeft daarover het volgende overwogen (EHRM 1 december 2020, 88/05, par. 109 (*Danilov/Rusland*)):

‘(...) the role of expert witnesses can be distinguished from that of an eye-witness who must give to the court his personal recollection of a particular event. In analysing whether the appearance in person of an expert at the trial was necessary, the Court will therefore be primarily guided by the principles enshrined in the concept of a “fair trial” under Article 6 § 1 of the Convention, and in particular by the guarantees of “adversarial proceedings” and “equality of arms”. That being said, some of the Court’s approaches to the examination in person of “witnesses” under Article 6 § 3 (d) are no doubt relevant in the context of the examination of expert evidence, and may be applied, mutatis mutandis, with due regard to the difference in their status and role (see *Avagyan v. Armenia*, no. 1837/10, § 40, 22 November 2018, and *Khodorkovskiy and Lebedev v. Russia* (no. 2), cited above § 476).’

In dit verband kan erop worden gewezen dat de verklaring of het schriftelijke verslag van een deskundige – anders dan de verklaring van een getuige – in de regel niet betrekking heeft op de waarneming van gebeurtenissen die verband houden met het begaan zijn van het strafbare feit waarvan de verdachte wordt beschuldigd. De verklaring of het verslag van een deskundige is veeleer gericht op het geven van voor de strafzaak relevante informatie over of het ten behoeve van de strafzaak doen van onderzoek op een terrein waarvan die persoon specifieke of bijzondere kennis bezit.

Aan de rechtspraak van het EHRM over het gebruik voor het bewijs van een voor de verdachte

belastende getuigenverklaring ligt als algemeen uitgangspunt ten grondslag dat een verdachte een behoorlijke en effectieve mogelijkheid moet hebben om de betreffende getuige te ondervragen. Daarmee wordt de verdachte in staat gesteld 'to test the truthfulness and reliability of evidence provided by witnesses which incriminates him or her' (EHRM 19 januari 2021, 2205/16, par. 56 (*Keskin/Nederland*)). Op grond van artikel 6 EVRM heeft de verdachte eveneens het recht dat hij in de gelegenheid wordt gesteld om de geloofwaardigheid en betrouwbaarheid te onderzoeken van een door een deskundige afgelegde verklaring, waaronder ook kan worden begrepen het door de deskundige uitgebrachte schriftelijk verslag dat in het dossier is gevoegd, als die verklaring of dat verslag een voor de verdachte belastende strekking heeft. Van belang daarbij is echter ook dat een ondervraging van een 'expert witness' in aanwezigheid van de verdediging niet de enige mogelijkheid betreft om de bevindingen en de conclusies van het door de betreffende deskundige verrichte onderzoek aan een (nader) onderzoek ten behoeve van de verdediging te onderwerpen. Andere potentieel effectieve mogelijkheden om de bevindingen en de conclusies van de deskundige te onderzoeken en te betwisten betreffen onder meer:

- het laten opstellen van een nader rapport door de deskundige waarin vragen van de verdediging worden beantwoord;
- het laten uitvoeren van aanvullend onderzoek door dezelfde deskundige;
- het laten beoordelen van de resultaten van het onderzoek van de deskundige door een andere deskundige;
- het (zo mogelijk) opnieuw laten uitvoeren van onderzoek door een andere deskundige.

Het is afhankelijk van de aard en de inhoud van de bevindingen en de conclusies van de deskundige alsmede de concrete omstandigheden van het geval welke mogelijkheid of mogelijkheden voor onderzoek en betwisting aan de verdediging, met het oog op het waarborgen van de eerlijkheid van het proces als geheel ('overall fairness of the trial'), moet of moeten worden geboden.

Gelet op het vorenstaande brengt de omstandigheid dat een deskundige een verklaring heeft afgelegd dan wel dat een schriftelijk verslag van een deskundige in het dossier is gevoegd, terwijl die verklaring of dat verslag – gezien in samenhang met de overige resultaten van het opsporingsonderzoek – een voor de verdachte belastende strekking heeft, niet met zich dat de regels die de Hoge Raad in zijn arrest van 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:576 (*post-Keskin*) heeft geformuleerd over de beoordeling van verzoeken tot het horen van getuigen die een verklaring met een belastende strekking hebben afgelegd, onverkort toepassing vinden. Een verzoek tot het oproepen en het horen van een deskundige moet in de regel door de

verdediging worden gemotiveerd. Daarbij mag van de verdediging worden verlangd dat wordt toegelicht welke onderdelen van het verrichte onderzoek en/of van de over dat onderzoek opgestelde of afgelegde verklaring zij wil (doen) toetsen door middel van het horen van de deskundige. Daarbij kan van belang zijn dat de verdediging ook toelicht waarom daarvoor het oproepen en horen van de deskundige nodig is en niet een andere wijze van toetsing in aanmerking komt.

Het vorenstaande geldt ook als een verzoek wordt gedaan tot het oproepen en horen als getuige van een opsporingsambtenaar die technisch opsporingsonderzoek heeft verricht, dat wil zeggen opsporingsonderzoek waarvoor een zekere mate van specifieke of bijzondere kennis is vereist.

De raadsman van de verdachte heeft het verzoek gedaan om verbalisant [verbalisant] als getuige op te roepen om hem te horen over het door hem verrichte technische opsporingsonderzoek naar de aanwezigheid en het veiligstellen van humane biologische sporen aan de bivakmuts. Aan dat verzoek is ten grondslag gelegd, kort gezegd, dat onduidelijk is hoe de bemonstering van de bivakmuts heeft plaatsgevonden, zodat de mogelijkheid bestaat dat nog nader onderzoek aan die bivakmuts kan plaatsvinden met het oog op het aantreffen van ander DNA-materiaal. Daarbij is door de verdediging niet betwist dat het op de bivakmuts aangetroffen DNA-spoor aan de verdachte kan worden gerelateerd, maar heeft de verdediging aangevoerd dat de eventuele aanwezigheid van andere DNA-sporen van belang is voor de beantwoording van de vraag of het aangetroffen DNA-spoor een daderspoor betreft.

Het hof heeft het verzoek [verbalisant] als getuige te horen afgewezen omdat de noodzaak tot het horen van de getuige over het door hem verrichte technisch opsporingsonderzoek niet is gebleken. Daarbij heeft het hof overwogen dat uit het door [verbalisant] opgemaakte proces-verbaal voldoende duidelijk blijkt op welke wijze het spoor is veiliggesteld – namelijk door het bemonsteren van de bivakmuts en het met behulp van een stub veiligstellen van het aangetroffen (speeksel)spoor – en gebleken is noch door de verdediging is aangevoerd dat concrete aanwijzingen bestaan die duiden op onbetrouwbaar onderzoek of een fout in de onderzoeksketen. De op deze gronden berustende afwijzing van het verzoek getuigt, gelet op wat hiervoor (in het bijzonder onder 2.4.3) is overwogen, niet van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk.

Daarnaast heeft het hof geoordeeld over de bruikbaarheid voor het bewijs van de resultaten van het door [verbalisant] verrichte technisch opsporingsonderzoek. Daarbij heeft het in aanmerking genomen dat de bivakmuts direct na de overval van het hoofd van de overvaller is getrokken, dat de overvaller tijdens de overval heeft geroepen/gesproken en dat bij de mondonpening aangetroffen DNA-sporen een enkelvoudig profiel en geen mengprofiel

betreffen, waaruit het hof kennelijk heeft afgeleid dat de rond de mondopening aangetroffen DNA-sporen zijn gerelateerd aan het roepen/spreken tijdens de overval en dat die sporen – en niet op eventueel andere plekken van de bivakmuts aan te treffen sporen – daarom van belang zijn voor de beantwoording van de vraag wie de overval heeft gepleegd. Het kennelijke oordeel van het hof dat het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces niet in de weg staat aan een dergelijk gebruik voor het bewijs van het door [verbalisant] opgestelde proces-verbaal getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk in het licht van wat hiervoor is overwogen.

Het cassatiemiddel faalt in zoverre. De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 13-09-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:1198

Zaaknummer: 21/00958

Rechters: V. van den Brink, E.S.G.N.A.I. van de Griend, A.L.J. van Strien, M.J. Borgers en M. Kuijer

Advocaten: F. Visser

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Flessentrekkerij. Post-Keskin en bewijs ‘maken van beroep of gewoonte’.

Flessentrekkerij. Post-Keskin en bewijs ‘maken van beroep of gewoonte’.

Het eerste cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt dat de afwijzing door het hof van het door de verdediging gedane verzoek tot het horen van getuigen, althans het gebruik van de eerder door deze getuigen afgelegde verklaringen voor het bewijs, niet verenigbaar is met het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces.

De afwijzing door het hof van het verzoek tot het horen van [betrokkene 1] en [betrokkene 2] als getuigen, waaraan door de verdediging onder meer ten grondslag is gelegd dat de eerder afgelegde verklaringen van die getuigen een belastende strekking hebben, is niet zonder meer begrijpelijk. De Hoge Raad neemt daarbij in aanmerking dat de rechtbank en het hof (i) de bewezenverklaring van het in de zaak met parketnummer 02-810677-11 onder 2 primair ten laste gelegde en het in de zaak met parketnummer 02-666500-12 primair ten laste gelegde hebben aangenomen mede op grond van die door de verdachte betwiste verklaring van [betrokkene 1], en (ii) de bewezenverklaring van het in de zaak met parketnummer 02-810677-11 onder 3 primair en onder 4 primair ten laste gelegde hebben aangenomen mede op grond van de verklaring van [betrokkene 2], zonder dat de verdediging deze getuigen heeft kunnen ondervragen. Daarbij heeft het hof niet ervan blijk gegeven te hebben nagegaan of de procedure in haar geheel voldoet aan het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces (vgl. HR 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:576).

Het cassatiemiddel klaagt hierover terecht. Dat hoeft echter om de navolgende redenen niet tot cassatie te leiden.

De feiten en omstandigheden die naar voren komen in de voor het bewijs gebruikte verklaring van [betrokkene 1] – en die in de kern inhouden dat de verdachte degene was die zich voordeed als [alias 1] – volgen ook uit andere door het hof voor het bewijs gebruikte

verklaringen, in het bijzonder de verklaringen van de getuigen [betrokkene 6], [betrokkene 7] en [betrokkene 8]. Deze drie personen hebben, zoals het hof heeft overwogen, afzonderlijk van elkaar verklaard dat zij de verdachte herkenden als [alias 1]. Die verklaringen vinden daarbij steun in de overige bewijsmiddelen, meer bepaald in telefoongegevens – waaruit kan worden afgeleid dat de verdachte de gebruiker was van het telefoonnummer 06-[telefoonnummer 1] waarmee namens [A] contact werd gezocht met de bedrijven – en in het bij de verdachte aangetroffen tankbonnetje.

Ook de feiten en omstandigheden die naar voren komen in de voor het bewijs gebruikte verklaring van [betrokkene 2] – en die in de kern inhouden dat het de verdachte was die zich namens [B] voordeed als [alias 2] – volgen uit andere door het hof gebruikte bewijsmiddelen. Het gaat daarbij in het bijzonder om de verklaring van de getuige [betrokkene 3], die – zoals het hof heeft overwogen – heeft verklaard dat het de verdachte was die het voor het zeggen had binnen [B] en dat hij de verdachte eerst kende als [alias 2]. Daarnaast vindt de verklaring van [betrokkene 2] steun in de verklaring van Streng, uit wiens verklaring naar voren komt dat de verdachte zou gaan optreden als contactpersoon voor [B], dat de verdachte daarvoor net als eerder bij [A] reclamemateriaal nodig had en dat de mensen die bij [A] werkten mee overgingen naar [B]. Het hof heeft daarbij overwogen dat de enkele omstandigheid dat de verdachte bij een terughaalactie bij Go Fast door twee personen niet is herkend, niet tot een andere gevolgtrekking leidt omdat uit de verklaring van [betrokkene 3] volgt dat de verdachte die ochtend maar heel even aanwezig is geweest. In dat verband is verder van belang dat het hof in aanmerking heeft genomen dat er een opvallende link bestaat tussen [alias 1] en [alias 2]. Dat vindt bevestiging in het aantreffen van goederen van [A] in het pand waar [B] gevestigd was, en in wat het hof nog heeft overwogen over een gemeenschappelijke werkwijze bij [A] en [B], erop neerkomend dat telkens op het laatste moment extra goederen werden besteld en daarbij het idee werd gewekt dat de betaling daarvoor onderweg was.

Een en ander brengt met zich dat ook als de voor het bewijs gebruikte verklaringen van [betrokkene 1] en [betrokkene 2] worden weggedacht, de bewezenverklaringen van de hiervoor genoemde feiten zonder meer toereikend zijn gemotiveerd en dat de verdachte onvoldoende belang heeft bij de klachten van het cassatiemiddel.

Het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel is onder meer gericht tegen de bewezenverklaring van het in de zaak met parketnummer 02-810677-11 onder 1 subsidiair ten laste gelegde en het in de zaak met parketnummer 02-666500-12 primair ten laste gelegde en klaagt over de bewijsvoering van 'het maken van een beroep of een gewoonte' van het kopen van goederen met het oogmerk om zonder volledige betaling zich de beschikking over die goederen te verzekeren.

De tenlastelegging van feiten is toegesneden op artikel 326a Sr (flessentrekkerij). Daarom moet worden aangenomen dat het in de tenlastelegging en de bewezenverklaring voorkomende begrip ‘het maken van een beroep of een gewoonte’ is gebruikt in de betekenis die dit begrip heeft in artikel 326a Sr.

Of een meervoud aan de in artikel 326a Sr bedoelde gedragingen – het kopen van goederen met het oogmerk om zonder volledige betaling zich of een ander de beschikking over die goederen te verzekeren – kan worden aangemerkt als het maken van een ‘gewoonte’, hangt af van de concrete omstandigheden van het geval. Daarbij kan onder meer betekenis toekomen aan de aard van de gedragingen, de omstandigheden waaronder deze gedragingen zijn verricht, alsmede aan het aantal gedragingen en het tijdsbestek waarbinnen deze zich hebben afgespeeld. Daarbij geldt niet de eis dat de gedragingen zich met een bepaalde minimumfrequentie hebben voorgedaan. (Vgl. HR 23 november 2021, ECLI:NL:HR:2021:1702.)

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 326a Sr volgt dat voor de bewezenverklaring van het maken van een ‘beroep’ – anders dan voor de bewezenverklaring van het maken van een ‘gewoonte’ geldt – niet is vereist dat sprake is van een meervoud van de in artikel 326a Sr bedoelde gedragingen. Voor het maken van een ‘beroep’ zal wel moeten vaststaan dat het handelen van de verdachte erop was gericht met het herhaaldelijk kopen zonder te betalen zich een bron van inkomsten te verschaffen en zich daarbij te presenteren als een professioneel deelnemer aan het economisch verkeer.

De rechter hoeft, bij een op artikel 326a Sr toegesneden tenlastelegging, geen keuze te maken tussen de alternatieven ‘(het maken van) een beroep’ en ‘(het maken van) een gewoonte’, omdat deze keuze niet van belang is voor de strafrechtelijke betekenis van het bewezen verklaarde (vgl. HR 6 januari 1998, ECLI:NL:HR:1998:ZDo898).

Met betrekking tot het in de zaak met parketnummer 02-810677-11 onder 1 subsidiair ten laste gelegde heeft het hof geoordeeld dat er door en onder de naam van [D] in 2008 twee keer grote bestellingen van goederen zijn geplaatst bij Rebro Cosmetics B.V. (hierna: Rebro) respectievelijk Rucanor, telkens met het oogmerk om zonder volledige betaling zich de beschikking over die goederen te verzekeren. Uit de vaststellingen van het hof volgt daarbij dat (i) door Rebro aan [D] goederen zijn geleverd na het verstrekken van een betalingsopdracht, (ii) [D] voor die levering op 18 februari 2008 een bedrag van € 29.488,20 had zullen betalen aan Rebro maar dat dit niet is gebeurd omdat [D] niet over de benodigde financiële middelen beschikte, terwijl de verdachte daarvan wist, (iii) [D] op 9 september 2008, nadat [betrokkene 17] herhaaldelijk contact had gezocht met de verdachte, een bedrag van € 2.000 aan Rebro heeft aanbetaald, (iv) nog geen twee maanden later, op 31 oktober 2008, de levering door Rucanor van de sokken aan [D] heeft plaatsgevonden voor € 124.457,36,

(v) [D] hiervoor op 4 november 2008 een aanbetaling van € 25.000 heeft gedaan, waarbij de verdachte heeft laten weten dat de rest van het verschuldigde bedrag onderweg was, (vi) de partij sokken door [D] – in strijd met een verkooprestrictie – zijn verkocht aan [E] voor een bedrag van € 100.952,46, waarbij dat bedrag op 13 november 2008 is overgeschreven op de rekening van [D], (vii) dit laatstgenoemde bedrag door de verdachte is behouden en de aan Rebro en Rucanor nog verschuldigde bedragen nooit zijn voldaan.

Gelet op deze vaststellingen en in het bijzonder op de gelijksoortigheid van de bewezen verklaarde handelingen alsmede het korte tijdsbestek waarin en de omstandigheden waaronder deze zijn verricht, geeft het oordeel van het hof dat [D] een beroep of gewoonte heeft gemaakt van het kopen van goederen met het oogmerk om zonder volledige betaling zich de beschikking over die goederen te verzekeren, waaraan de verdachte feitelijk leiding heeft gegeven, niet blijkt van een onjuiste rechtsopvatting en is dat oordeel ook toereikend gemotiveerd. Dat betekent dat het cassatiemiddel in zoverre tevergeefs is voorgesteld. Het cassatiemiddel behoeft daarmee geen bespreking meer voor zover het zich ertegen keert dat het hof bij zijn oordeel ook heeft betrokken dat de verdachte na zijn detentie zich opnieuw in de handel waarmee hij zich voor zijn detentie bezighield heeft begeven, waarbij hij gelijksoortige feiten pleegde.

In de zaak met parketnummer 02-666500-12 heeft het hof vastgesteld dat (i) de verdachte onder de naam [alias 1] een partij spoelmachinetabs met een waarde van € 30.492 heeft besteld bij de firma GEICHEM, (ii) deze partij is geleverd nadat GEICHEM een bevestiging van een betalingsopdracht ter hoogte van dit bedrag had ontvangen van HSBC Bank, (iii) achteraf is gebleken is dat deze bevestiging was vervalst en het betreffende bedrag nooit is ontvangen door GEICHEM, en (iv) de verdachte de naam [alias 1] ook heeft gebruikt voor het plegen van het in de zaak met parketnummer 02-810677-11 onder 2 primair ten laste gelegde feit. Het hof heeft daarbij tevens verwezen naar de bewijsvoering van 'het maken van een beroep of gewoonte' zoals bewezen verklaard in de zaak met parketnummer 02-810677-11 onder 2 primair.

In deze overwegingen van het hof ligt als oordeel besloten dat, ook al omvat het bewezen verklaarde in de zaak met parketnummer 02-666500-12 niet meerdere gevallen van het kopen van goederen met het oogmerk om zonder volledige betaling zich de beschikking over die goederen te verzekeren, uit de omstandigheden waaronder het kopen van de partij spoelmachinetabs door de verdachte heeft plaatsgevonden – waarbij het hof mede betekenis heeft toegekend aan de gedragingen van de verdachte die in de zaak met parketnummer 02-810677-11 onder 2 primair zijn bewezen verklaard en die zijn verricht in vrijwel dezelfde periode als het in de zaak met parketnummer 02-666500-12 bewezen verklaarde – volgt dat dit handelen van de verdachte erop was gericht zich vaker door het kopen van goederen met

het hiervoor genoemde oogmerk te voorzien van inkomsten, waarbij de verdachte zich presenteerde als een professioneel deelnemer aan het economisch verkeer, en dus bij wijze van beroep is verricht. Dat oordeel getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is toereikend gemotiveerd. Het cassatiemiddel faalt in zoverre.

De beslissing

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 13-09-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:1199

Zaaknummer: 21/02085

Rechters: V. van den Brink, A.L.J. van Strien en M.J. Borgers

Advocaten: R.J. Baumgardt, P. van Dongen en S. van den Akker

Wetsartikelen: